

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра нової та новітньої історії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

д.х.н., проф. Холін Ю.В.

“ _____ ” _____ 2016 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

«Актуальні проблеми всесвітньої історії»

для студентів VI курсу історичного факультету

спеціальність (напрямок) – 8.02030201 “магістр”, історія
спеціалізації – нова та новітня історія, археологія, архівознавство, історіографія та
джерелознавство, історія стародавнього світу та середніх віків, історія України, історія
Східної Європи
факультет – історичний

2016 / 2017 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою історичного факультету

“ 20 ” вересня 2016 року, протокол № 9

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Станчев М. Г., доктор історичних наук, професор.

Програму схвалено на засіданні кафедри нової та новітньої історії

Протокол від “ 31 ” серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри д.і.н., проф. Станчев М. Г.

_____ Станчев М. Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією історичного факультету

Протокол від “ 9 ” вересня 2016 року № 1

Голова методичної комісії історичного факультету

_____ Тумаков О. І.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Актуальні проблеми всесвітньої історії” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки магістрів IV рівня вищої освіти.

спеціальності (напрямку) «Історія та археологія»
спеціалізації «Нова та новітня історія»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

дати студентам цілісне інтегроване уявлення щодо всесвітнього історичного розвитку, про шляхи людства до сучасного глобального світу, сформувати навички історико-політичного мислення та вміння аналізувати і прогнозувати особливості сучасних всесвітньо-історичних проблем. Систематизувати та поглибити у студентів знання щодо основних процесів всесвітньої історії та світової політики.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

проаналізувати основні етапи становлення й розвитку світової цивілізації, еволюцію світової політичної історії, державності і світової культури, показати місце і роль України в сучасному геополітичному вимірі;

уміти визначити різні типи зв'язків між основними суб'єктами світового співтовариства;

- аналізувати основні аспекти світової політики як системи відносин між державами та групами держав;

- систематизувати чинники, які впливають на розробку основних принципів світової політики;

- розглядати основи та мотивації міжнародної політики держав, пов'язані з їх геополітичним положенням;

1.3. Кількість кредитів – 4/3

1.4. Загальна кількість годин 120/- 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
6 -й	7-й
Семестр	
11-й	13-й
Лекції	
40 год.	20 год.
Практичні, семінарські заняття	
немає	немає
Лабораторні заняття	
немає	немає
Самостійна робота	
80 год.	70 год.
Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання

знати: ключові поняття світової політики; упевнено оперувати основними подіями міжнародних відносин на сучасному етапі; мати розуміння поточних міжнародних реалій й викликів глобалізації;

вміти: аналізувати міжнародні події з позицій їх впливу на геополітичну ситуацію у світі, формування регіональних систем міжнародних відносин та формування світової політики; вміти аналізувати події міжнародного масштабу й формулювати власну аргументовану думку про міжнародне значення цих подій.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Головні політичні проблеми світової історії

Тема 1. Вступна лекція. Світова історія: поняття, періодизація, типологізація (4 години)

Важливість вивчення основного курсу «Актуальні проблеми всесвітньої історії». Професійна цілеспрямованість курсу. Об'єкт та предмет навчальної дисципліни. Головні теми курсу. Мета та завдання навчальної дисципліни, професійні компетенції. Історіографічний та джерелознавчий аналіз з основних тем курсу.

Поняття світової історії в широкому та вузькому сенсі. Типологізація розвитку людства: екстенсивний, інтенсивний, стагнація та регрес. Об'єктивні та суб'єктивні фактори розвитку світової історії Погляди Ф. Гегеля і його «Філософія історії». Теорія історичного розвитку Шарля Фур'є та еволюціонізм Г. Спенсера. Періодизація і загальна картина всесвітньої історії. Критерії періодизації.

Марксистська теорія формацій та засобів виробництва. Теорія стадій і модернізації світової історії, новоеволюціонізм. Теорія індустріального і постіндустріального суспільства.

Тема 2. Цивілізаційний підхід у періодизації світової історії (2 години)

Аналіз основних цивілізаційних підходів теорія культурно-історичних типів Я. Данілевського; теорія локальних цивілізацій О. Шпенглера; теорія розвитку цивілізацій А. Тойнбі («Постижение истории»). Цивілізація як стадія історичного розвитку, її характерні риси та ознаки. Етнокультурна концепція зіткнення цивілізацій Самюеля Хантінгтона (Samuel Huntington). Теорія соціокультурних систем П. Сорокіна та їх типологізація. Неоеволюціонізм Леслі Уайта і Джуліана Стюарда та його типи. Системний аналіз світу по Ф. Броделю, його «Мир-економика», «держави-агресори» та концептуалізація категорій часу. Основні центри «мир-економики» у світі, розподіл країн за їх торговим статусом. Основні епохи в світовій історії.

Тема 3. Морфологія світової історії (4 години)

Основні закономірності світового розвитку, основні засади, сучасні тенденції. Чому вчить досвід світової історії? Арістархова система світу. Історія і природа. Чи існують історичне знання природи? Фізіогноміка і систематика як елементи морфологічного спостереження світу. Що таке гомологія епохи? Доля і випадок в світовій історії. Картина світу і проблема простору.

Головні політичні проблеми світової історії. Еволюція світової політики. Схід і Захід у давні часи. Схід і Захід у період середньовіччя. Вихід європейців у світовий океан, або як Великі географічні відкриття змінили світ. Концептуалізація світової історії: реалізм, неореалізм, або структурний реалізм, ліберальний ідеалізм, комунітарізм, марксизм, сучасні критичні теорії світової політичної системи (фемінізм, структуралізм, конструктивізм). Геоекономічні засади всесвітньо-історичного процесу. Глобальні філософські тенденції в сучасній світовій історії: історизм (формулювання історичних законів) та доктрина «відкритої історії». «Кінець історії» Ф. Фукуями.

Основні параметри розвитку світової історії. Однополярна, біполярна чи багатополарна (поліцентрична) система світу. Американський унілатералізм і становлення нової міжнародної системи. Якісні параметри сучасної системи міжнародних відносин: глобалізація, діалектика економіки і політики, проблема міжнародної безпеки та інше.

Тема 4. Еволюція державного ладу, світової релігії і культури у світовій історії (4 години)

Державоутворення і імперії у стародавньому світі. Виникнення та розвиток національних держав – Франція, Іспанія, Англія, Італія, Німеччина. Розвиток імперій на національній основі – Іспанська імперія, Французька імперія, Британська імперія, Російська імперія (?), Австро-Угорська імперія. Імперії на релігійній основі – Османська імперія, Арабський халіфат. Розпад колоніальних імперій та виникнення демократичних, парламентарних держав. Створення регіональних наднаціональних і політичних державних угруповань на економічній основі – СРСР і ЄС. Функціонування Британської імперії – імперії домініонів. Регіоналізація Європи. Малі країни, чи глобальні сверхдержави? Чи може «безвладдя» («анархія») бути перспективою для людства?

Еволюція світової релігії і культури. Поняття релігійний и культурного факторів. Роль релігійного фактора в світовій історії та міжнародних відносинах. Глобальні релігійні системи. Геополітика світових релігій. Релігійні територіальні релігійні системи. Ісламський фактор у сучасному світі.

Тема 5. Міжнародна безпека. Міжнародні конфлікти у XXI ст. (4 години)

М'яка та жорстка безпека. Основні загрози сучасній міжнародній безпеці. Тероризм. Кіберзлочинність. Морське піратство. Поширення зброї масового знищення. Нелегальна міграція. Основні шляхи відвернення загроз. Продовження процесу скорочення наступальних ракет між Росією як правонаступницею СРСР та США. Небезпека розповсюдження звичайної зброї в багатополарному світі і заходи попередження. Концепція «кооперативної безпеки».

Міжнародні конфлікти у XXI ст. Міжнародні конфлікти як загроза міжнародній безпеці. Особливості сучасних конфліктів. Гібридні війни як війни нового типу. Основні причини не вирішення «заморожених конфліктів». Роль дипломатії у врегулюванні сучасних конфліктів. Сила і право як засоби вирішення сучасних конфліктів. Посередницька дипломатія. Миротворчі операції. Еволюція націй і національних відносин у світі. Конфлікти на національній основі.

Розділ II. Геополітик сучасного світу

Тема 6. Міжнародні організації (МО) у сучасній світовій політиці (2 години)

Методологія вивчення міжнародних організацій. Ключові поняття, цілі і функції, критерії, класифікація та принципи створення МО. Історичний екскурс: еволюція міждержавного співробітництва від міждержавних союзів Стародавнього світу до Ліги націй і ООН. Міжнародні політичні і економічні організації загальної компетенції (універсальні) – ООН, ОЕСР, Велика сімка, ЕС, СНД. Організація об'єднаних націй: структура, функції, проекти.

Міжнародні торговельно-економічні організації та організації індустріального і фінансового розвитку (Економічна Рада ООН, ВТО, ГАТТ, ЮНКТАД, МВФ, Світовий банк, МБРР та інші). Становлення та розвиток військово-політичних союзів у світі (НАТО, Організація Варшавського договору, Західноєвропейський союз, КСОР ОДКБ країн СНД)

Тема 7. Європа: вчора, сьогодні, завтра (4 години)

Геополітичні зміни у Європі на поч. 90-х рр. XX ст. Наслідки розпаду СРСР для Європи. Особливості трансформації політичної та економічної систем країн ЦСЄ у 90-х рр. XX ст. Розпад Чехословаччини. Розпад СФРЮ і створення нових незалежних держав. Нова роль країн ЦСЄ у Європі. Інтеграція країн даного субрегіону до європейських інституцій.

Перетворення Європейського Співтовариства на Європейський Союз. Маастрихтський Договір про Європейський Союз (1992 р.) як крок до подальшої економічної і політичної інтеграції. Амстердамський договір 1997 р. та його міжнародне значення. Ніццький договір 2000 р. Розширення ЄС у 2004 р. Політика сусідства ЄС. Середземноморський діалог та Східне партнерство. Розширення ЄС у 2007 і 2013 р перспективи розширення ЄС: офіційні та потенційні кандидати на вступ до ЄС. Лісабонський договір 2007 р. та перетворення ЄС у міжнародну регіональну організацію.

Нові інтеграційні процеси у військово-політичній сфері в Європі. Започаткування та реалізація ідеї входження Західноєвропейського союзу до ЄС в якості складової частини. Інтеграційна роль НАТО в Європі. Розширення НАТО за участю країн ЦСЄ. Нова концепція НАТО як системи колективної безпеки та оборони.

Роль НАТО як ключового елемента європейської системи безпеки. Проблеми у відносинах ЄС і НАТО. ОБСЄ. Рада Європи. Основні загрози європейській системі безпеки. Тероризм. Кіберзлочинність. Нелегальна міграція. Сепаратизм. Конфлікти цивілізаційно-культурного виміру.

Тема 8. Країни Близького і Середнього Сходу в системі сучасних міжнародних відносин (2 години)

Геополітична ситуація на Близькому Сході на рубежі ХХ-ХХІ ст. Боротьба за регіональне лідерство. Основні центри сили в регіоні. Особливості інтеграційних процесів у регіоні. Ліга арабських держав. Рада держав Перської затоки. Ісламська конференція. Участь країн регіону в ОПЕК.

Близький Схід – конфліктогенний регіон. Ізраїльсько-палестинський конфлікт. Проблеми автономії і державотворення на арабській території Палестини. Діяльність організацій “Хамас” і “Хезболла”. Громадянська війна в Сирії. Протистояння сунітів і шиїтів.. Іракська криза 2003 р. Діяльність «Ісламської держави» в Сирії та Іраку. Проблема курдів. «Ядерна програма» Ірану. Ісламський екстремізм. Діяльність «Аль-Каїди».

Тема 9. Роль Азіатсько-тихоокеанського регіону в сучасній геополітиці (4 години)

Геополітична ситуація в регіоні. Формування системи регіональної безпеки. Інтереси провідних держав світу (США, Росії, ЄС, Китаю) в регіоні. Роль країн регіону в системі сучасних міжнародних відносин. Проблема ядерного протистояння між Індією та Пакистаном. Участь країн регіону в інтеграційних процесах. СААРК. Інтереси провідних держав світу (США, Росії, ЄС, Китаю, Туреччини) в регіоні. Війна антитерористичної коаліції на чолі з США в Афганістані після терактів 11 вересня 2001 р. в Нью-Йорку. «Аль-Каїда».

АСЕАН як основне інтеграційне об'єднання країн Південно-Східної Азії. Інтереси провідних держав світу в країнах АСЕАН. Регіональні та субрегіональні конфлікти. Інтереси країн регіону в суперечностях у Південно-Китайському морі.

Становлення азіатсько-тихоокеанської спільноти - нового центру економічної могутності і політичного впливу в світі. Зменшення значення євроцентризму. Японо-американський інтеграційний комплекс, його суперечливість. Зовнішньоекономічна стратегія Японії та її особливості: конституційний пацифізм і “економічна дипломатія”. Нова військова доктрина Японії. Суперечності Росії та Японії за Курильські острови. Суперечності Японії та Китаю.

Еволюція зовнішньої політики Китаю на рубежі ХХ-ХХІ ст.. Прагматичний підхід до країн Заходу. Значення принципу “дві системи - одна держава” для завершення деколонізації територій Китаю і для вирішення проблеми Тайваню.

Ядерна програма Північної Кореї. Реакція світового співтовариства на дії Північної Кореї. Роль Південної Кореї в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Вірогідний геополітичний сценарій в АТР у ХХІ столітті.

Тема 10. Країни Африки та Латинської Америки в системі сучасних міжнародних відносин (2 години)

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	немає	
2		
	Разом	

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Самостійне опрацювання джерел та літератури:	80
2	Гегель, Г. Лекції по філософії історії = Vorlesungen über die Philosophie der Geschichte. — СПб.: Наука, 1993. — 480 с. Тойнбі, А. Постигание истории: Пер. с англ. / Сост. Огурцов А. П. Вступ. ст. Уколовой В. И. — М.: Прогресс, 1991. — 736 с. Шпенглер, О. Закат Европы: Очерки морфологии мировой истории. — Т. 1. — Образ и действительность / Пер. с нем. Н. Ф. Гарелин; Авт. Комментариев Ю. П. Бубенков м А. П. Дубнов. — Минск: Попурри, 2009. — 656 с. Шпенглер, О. Закат Европы: Очерки морфологии мировой истории. — Т. 2. — Всемирно-исторические перспективы / Пер. с нем. С. Э. Борич. — Минск: Попурри, 2009. — 704 с.	
	Разом	80

6. Індивідуальні завдання – написання рефератів та творчих есе

7. **Методи контролю – 1 контрольна** письмова робота, підготовка реферату, індивідуальна бесіда, письмовий залік.

8. Схема нарахування балів

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену або залікової роботи

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								
Розділ 1		Розділ 2		Контрольна робота, передбачена навчальним планом (1)	Індивідуальне завдання	Разом	Залікова робота	Сума
T1	T2-	T1-	T2	Кількість балів, запланованих викладачем на к/р	Кількість балів, запланованих викладачем	?	Кількість балів, запланованих викладачем	100
T3-	T4-	T3-	T4					

			-					
T5-		T5-	T6					
		T7-	-					

T1, T2 ... – теми розділів

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Бодрук О.С. Структури воєнної безпеки: національний на міжнародний аспект / О.С. Бодрук. – К.: НІПМБ, 2001. – 299 с.
2. Грани глобалізації: Трудные вопросы современного развития, – М, 2003. – 256 с.
3. Європейська інтеграція: навч. посібник / За ред. С.В. Федонюка В.Й. Лажніка. – Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2011. – 760 с.
4. Європейська інтеграція: навч. посібник / Кол авт.; за заг. ред. проф. І.А. Грицяка та Д.І.Дзвінчука. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. – 464 с.
5. Интеграция в Западном полушарии на пороге XXI века. – М.: Институт Латинской Америки РАН, 1999. – 300 с.
6. Киссинджер Г. Нужна ли Америке внешняя политика ? / Г. Киссинджер. – (Пер. с англ. под ред. В.Л.Иноземцева. – М.: Ладомир, 2002. – 352 с.
7. Копійка В.В. Європейський Союз: заснування та етапи становлення / Копійка В.В. Шинкаренко Т.І. . – К.: Видавничий Дім “Ін Юре”, 2001. – 448 с.
8. Лебедева М.М. Мировая политика / Лебедева М.М. – М: Аспект Пресс, 2004. – 351 с.
9. Лундестад Г. Восток, Запад, Север, Юг. Основные направления международной политики. 1945-1996 / Г. Лундестад. – М.: «Весь мир», 2002. – 360 с.
10. Мадисон В.В. Політологія міжнародних відносин / В. Мадисон, В. Шахов.– К.: Либідь, 1997. – 346 с.
11. Мальський М. Теорія міжнародних відносин / Мальський М., Мацяк М.. – К.: „Кобза”, 2004 – 478 с.
12. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки) : Підручник / Л.Ф.Гайдуков. К.: Либідь, 2001. – 624 с.
13. Міжнародні відносини: історія, теорія, економіка. За ред. М.З.Мальського і Ю.М.Мороза. – Львів.: Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2002. – 278 с.
14. Современные международные отношения / Под ред. А.В. Торкунова. – М.: РОССПЭН, 2001. – 584 с.

15. Brown C. *Understanding International Relations. Second Edition.* – New York.: PALGRAVE, 2001.
16. Jackson R., Sørensen G. *Introduction to International Relations.* – Oxford.: University Press, 1999.
17. Russett B. *Starr World Politics. The Menu for Choice.*: Fourth Edition. – New York.: W.H. Freeman and Company, 1992.

Допоміжна література

1. Ананьева Е. “Мягкая” безопасность становится жестче / Ананьева Е., Ананьев А. // *Международная жизнь.* – 2009. – № 5. – С.100–117.
2. Арапова Е.Я. Восточная Азия: в поисках интеграции / Е. Я. Арапова // *Азия и Африка сегодня.* – 2011. – № 10. – С. 33.
3. Арбатов А. Взаимосвязь ядерного разоружения и нераспространения / А. Арбатов // *Мировая экономика и международные отношения.* – 2010. – № 1. – С. 14-25.
4. Армандо Флорес. Цели и задачи Центральной Америки в глобализованном мире / Армандо Флорес // *Латинская Америка.* – 2013. – № 12.
5. АСЕАН: итоги, проблемы, перспективы / Отв. Ред. Г.И. Чуфрин. – М., 1998. – 182 с.
6. Бажанов Е. Неизбежность многополюсного мира / Е. Бажанов // *Международная жизнь.* – 2003. – № 8. – С. 44-51.
7. Бакишев Д. Диалог во имя безопасности и процветания в Азии и мире / Д. Бакишев // *Международная жизнь.* – 2010. – № 3. – С. 97-107.
8. Барановский В. Трансформация мировой системы в 2000-х годах / В. Барановский // *Международные процессы.* – № 1. – 2010. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.intertrends.ru/archiv.htm
9. Батюк В. Постбиполярная ретроспектива мирового порядка / В. Батюк // *Международные процессы.* – № 2. – 2010. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.intertrends.ru/archiv.htm
10. Белобров Ю. Европейская безопасность на перепутье / Ю. Белобров // *Международная жизнь.* – № 9. – 2013. – С. 99-107.
11. Белогреницкий В.Я. Война в горах. Талибы и пакистано-афганское приграничье // *Мировая экономика и международные отношения.* – 2012. – № 7. – С. 24-31.
12. Белый Э. Центральная Америка – Израиль: давние связи и новые времена / Э. Белый // *Латинская Америка.* – 2013. – № 8.
13. Бесараба О. Сучасні виклики європейській безпеці / О. Бесараба // *Людина і політика.* – 2001. – № 3. – С. 103-108.
14. Бессмертных А. Иракская война и ее возможные последствия / А. Бессмертных // *Международная жизнь.* – 2003. – № 7. – С.29-44.
15. Богатуров А. Лидерство и децентрализация в международной системе / А Богатуров // *Международные процессы.* – № 4. – 2006. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.intertrends.ru/archiv.htm
16. Богуславский А.Р. Современные тенденции политики КНР в Африке / А. Богуславский // *Азия и Африка сегодня.* – 2013. – № 4. – С. 12.
17. Бондаренко Д.М. Африка: формирование наций и этнорасовая толерантность / Д. Бондаренко // *Азия и Африка сегодня.* – 2012. – № 1. – С. 40.
18. Борисов А. Персидский залив. Большая нефть - большая политика / А. Борисов // *Азия и Африка сегодня.* – 2000. – № 2. – С. 24-27.
19. Борисов И. Грузинско-осетинский конфликт / И. Борисов // *Азия и Африка сегодня.* – 2001. – № 4.
20. Брагин А.Н. Россия-Африка: возвращение на континент / А. Брагин // *Азия и Африка сегодня.* – 2012. – № 5. – С. 51.
21. Брагин А.Н. Саммит АС в Аддис-Абебе / А. Брагин // *Азия и Африка сегодня.* – 2013. – № 9. – С. 14.
22. Брилев С. Маленькая мировая война в Южной Америке / С. Брилев // *Международная жизнь.* – 2013. – № 2. – С. 156.
23. Васильев А.М. Иран как «шиитская сверхдержава»: реальные и мнимые вызовы / А. Васильев // *Мировая экономика и международные отношения.* – 2012. – № 8. – С. 3-11.
24. Васильев А.М. Новый виток египетской революции / В. Васильев, Д. Виницкий // *Азия и Африка сегодня.* – 2014. – № 1. – С. 4-12.
25. Васильев А.М. Цунами революций / А. Васильев // *Мировая экономика и международные отношения.* – 2011. – № 3. – С. 2-12.

26. Вдовиченко В. Європейський консенсус в італійському суспільстві: бути чи ні / Вікторія Вдовиченко // Зовнішні справи – 2013. – № 9. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs>.
27. Власов А. Возвращение США в Юго-Восточную Азию / А. Власов // Международная жизнь. – 2014. – № 2. – С. 102-126.
28. Волкова Г. Косовский прецедент и испанский региональный национализм / Г. Волкова // Мировая экономика и международные отношения. – 2008. – № 12. – С. 58-64.
29. Воронков В. Новая архитектура безопасности в Европе – путь вперед / В. Воронков // Международная жизнь. – 2009. – № 6. – С. 14-20. 30. Воронов К. Евросоюз в контркризисной конкуренции «центров силы»: потенциал, реалии, надежды / Воронов К. // Мировая экономика и международные отношения. – 2013. – № 3. 31. Воротников Т. Через Запад на Восток. Перспективы индийско-латиноамериканского сотрудничества / Т. Воротников // Латинская Америка. – 2013. – № 5.
32. Высоцкий А.М. Ближний Восток: на пути к новому «балансу сил» / А. Высоцкий // Азия и Африка сегодня. – 2011. – № 7. – С. 10.
33. Галищева Н.В. СААРК: станет ли Ассоциация двигателем экономики Южной Азии Н. Галищева // Мировая экономика и международные отношения. – 2010. – № 11. – С. 32-41.
34. Гатиллов Г. Формула урегулирования в Сирии / Г. Гатиллов // Международная жизнь. – 2013. – № 11. – С. 32.
35. Глинкин А. Латинская Америка к середине XXI века / Глинкин А. // Латинская Америка. – 2001. – № 10. – С. 20-24.
36. Гончаров П. Афганистан на авансцене мировой политики / П. Гончаров // Международная жизнь. – 2009. – № 5. – С. 118-129.
37. Гордеева И.В. Япония – КНР – США и тайванская проблема / И. Гордеева // Азия и Африка сегодня. – 2013. – № 6. – С. 2.
38. Гринюк В.А. Япония – КНДР: болевая точка отношений / В. Гринюк // Азия и Африка сегодня. – 2012. – № 9. – С. 35.
39. Гусаков В. Еволюція визначальних чинників зовнішньої політики Ірану/ В Гусаков // Людина і політика. – 2002. – № 4. – 44-52.
- 23
40. Гушер А. Кавказский регион. Как обеспечить общую безопасность / А. Гушер // Азия и Африка сегодня. – 2000. – № 5. – С. 7-10.
41. Давыденко А. Европа: от недоверия к действию / А. Давыденко // Международная жизнь. – № 2. – 2013. – С. 55-89.
42. Давыдов В. Латино-Карибская Америка в современном контексте и ориентиры РФ в отношениях со странами региона / В. Давыдов // Латинская Америка. – 2013. – № 6.
43. Двинянин А. Закавказье. Проблемы и перспективы / А. Двинянин // Международная жизнь. – 2008. – № 12. – С. 21-33.
44. Дегтерев Д.А. Динамическое равновесие (Роль США в обеспечении военного привосходства Израйля на Ближнем Востоке) / Д. Дегтерев // Азия и Африка сегодня. – 2013. – № 10. – С. 19.
45. Дейч Т. «Китайский век» для Африки / Т. Дейч // Международная жизнь. – 2013. – № 10. – С. 89.
46. Дейч Т.Л. «Большая игра»: Китай и США на африканских сырьевых рынках // Т. Дейч // Азия и Африка сегодня. – 2010. – № 8. – С. 15.
47. Дейч Т.Л. БРИКС – новый игрок на Африканском континенте / Т. Дейч // Мировая экономика и международные отношения. – 2012. – № 4. – С. 24-31.
48. Делюсин Л. Китай 25 създ КПК: старые проблемы - новые надежды / Л. Делюсин // Азия и Африка сегодня. – 2003. – № 2. – С. 2-7.
49. Денисова Т.С. Африканские конфликты и религиозные ритуалы / Т. Денисова // Мировая экономика и международные отношения. – 2012. – № 10. – С. 45-53.
50. Арапова Е.Я. Восточная Азия: в поисках интеграции / Е. Арапова // Азия и Африка сегодня. – 2011. – № 8. – С. 45.
51. Долгов Б.В. Исламский вызов в странах Магриба / Долгов Б. // Мировая экономика и международные отношения. – 2010. – № 6. – С. 41-49.
52. Дунаева Е.В. Иран: религиозные организации на политическом поле / Е. Дунаева // Азия и Африка сегодня. – 2013. – № 7. – С. 29.
53. Ельина Е.А. Пиратство в Гвиннейском заливе: новые угрозы Е. Ельина // Мировая экономика и международные отношения. – 2012. – № 11. – С. 31-39.
54. Елькина Е. А. Пираты Африканского Рога / Е. Елькина // Азия и Африка сегодня. – 2009. – № 9. – С. 50-55.

55. Елькина Е.А. Конец пиратства или просто пауза? / Е. Елькина // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2014. – № 1. – С. 26–29.
56. Ершов Ю.А. Мировой океан в опасности / Ю. Ершов // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2011. – № 9. – С. 14-21.
57. Европейська безпека кризь призму інтеграції // *Зовнішні справи*. – 2012. – № 11. – *Електронний ресурс*: [Режим доступу]. – <http://uaforeignaffairs>.
58. Жиль Реми ЕС: препятствие для создания Большой Европы / Жиль Реми // *Международная жизнь*. – № 12. – 2013. – С. 88-89.
59. Завриев С., Колесников А. Проблемы биобезопасности и противодействия биотероризму / С. Завриев // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2008. – № 12. – С. 90-100.
- 24
60. Закариа Ф. Если демократия слишком нелиберальна Ф. Закариа // *Международные процессы*. – № 3. – 2009. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.intertrends.ru/archiv.htm
61. Засипкин А. Безопасность в Персидском заливе / А. Засипкина // *Международная жизнь*. – 2009. – № 1. – С. 3-11.
62. Ивашенцов Г. 60 лет примерения в Корее / Г. Ивашенцов // *Международная жизнь*. – 2013. – № 7. – С. 28.
63. Исаев Л.М. ЛАГ и ближневосточный кризис / Л. Исаев // *Азия и Африка сегодня*. – 2013. – № 5. – С. 33.
64. Исаев Л.М. Саммиты ЛАГ: (не) время для споров / Л. Исаев // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2010. – № 9. – С. 46-52.
65. Исанголу Э. О настоящем и будущем Организации исламского сотрудничества / Исанголу Экмеледин // *Международная жизнь*. – 2013. – № 7. – С. 6.
66. Кавешников Н. Новое лицо ЕС // *Международная жизнь*. – № 5. – 2013. – С. 174-192.
67. Калядин А. Ядерный вызов Ирана в ракурсе совета безопасности ООН / А. Калядин // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2008. – № 12. – С. 51-57.
68. Канинская Г. Франция в современном мире / Г. Канинская // *Международная жизнь*. – 2009. – № 11. – С. 137-143.
69. Кашин В.П. Индия: корни регионального сепаратизма / В.П. Кашин // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2010. – № 7. – С. 28-36.
70. Кашина А.А. Демократия по-тунисски / А.А. Кашина // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2010. – № 6. – С. 35-47.
71. Киреев Х. Северный Кавказ на перекрестке геополитических интересов мировых держав / Х. Киреев // *Международная жизнь*. – 2009. – № 11. – С. 126-132.
72. Киреева А.А. Японо-китайский спор: Сэнкаку или Дяоюйдао/ А.А. Киреева // *Азия и Африка сегодня*. – 2013. – № 10. – С. 2.
73. Кирюнин В. Словакия – открытая дверь в Европу / В. Ктрюнин // *Международная жизнь*. – 2010. – № 5. – С. 120-127.
74. Ковальчук А.П. Как мир помогает Африке преодолеть кризис и наращивать темпы экономического роста / А.П. Ковальчук // *Азия и Африка сегодня*. – 2013. – № 5. – С. 9.
75. Колдунов Б. Интеграция без конфликта или конфликт при интеграции / Б. Колдунов // *Международные процессы*. – № 3. – 2011. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.intertrends.ru/archiv.htm
76. Конаровский М. Итоги афганской операции НАТО и сценарии для России / М. Конаровский // *Международная жизнь*. – 2013. – № 8. – С. 106. 77. Конфликты на Ближнем Востоке в XXI веке // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2013. – № 10.
78. Коргун В.Г. Мирный процесс в Афганистане / Коргун В.Г. // *Азия и Африка сегодня*. – 2013. – № 6. – С. 13.
79. Корочкина В.А. Палестинская автономия и «арабская весна» / В.А. Корочкина // *Азия и Африка сегодня*. – 2013. – № 10. – С. 13.
- 25
80. КОРТУНОВ С. Мировая военно-политическая ситуация. Год 2025 / С. КОРТУНОВ // *Международная жизнь*. – 2010. – № 4. – С. 93-115.
81. Костелянцев С.В. Конфликты по-африкански : динамика и способы урегулирования / С. Костелянцев // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2010. – № 1. – С. 40-48.
82. Котляр В. Война в Сирии в свете норм международного права / В. Котляр // *Международная жизнь*. – 2013. – № 12. – С. 130-144.

83. Кочофа Г. Африканский Союз построит новую Африку / Г. Кочофа // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2013. – № 2. – С. 2-9.
84. Кручинский В.В. Южная Африка: успехи и проблемы / В. Кручинский // *Азия и Африка сегодня*. – 2013. – № 4. – С. 36.
85. Кутейников А. Демократизация в приоритетах международных организаций / А. Кутейников // *Международные процессы*. – № 1. – 2012. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.intertrends.ru/archiv.htm
86. Леков Р. Абхазия и Южная Осетия: проблемы становления государственности / Р. Леков // *Международная жизнь*. – 2013. – № 10. – С. 103.
87. Лексютина Я. Китай в БРИКС: мотивация участия / Я Лексютина // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2014. – № 4. – С. 82-91.
88. Макгетланенг С. Региональная интеграция на Юге Африки / С. Макгетланенг // *Азия и Африка сегодня*. – 2013. – № 10. – С. 53.
89. Малышева Д. «Фактор – 2014» для Центральной Азии / Д. Малышева // *Международная жизнь*. – 2014. – № 2. – С. 25-44.
90. Мамонов М. Возможна ли война между Америкой и Китаем / А. Мамонов // *Международные процессы*. – № 2. – 2012. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.intertrends.ru/archiv.htm
91. Мартынов Б. Многополярный или многоцивилизационный мир / Б. Мартынов // *Международные процессы*. – № 3. – 2009. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.intertrends.ru/archiv.htm
92. Маценко И. Б. Африка: реализация «Целей развития тысячелетия» / И. Меценко // *Азия и Африка сегодня*. – 2012. – № 9. – С. 17.
93. Мезенцев С.В. Применение иностранной военной силы в Африке / Мезенцев С. // *Азия и Африка сегодня*. – 2013. – № 11. – С. 10.
94. Мезенцев С.В. Южный Судан: независимость, что дальше? / Мезенцев С. // *Азия и Африка сегодня*. – 2012. – № 8. – С. 42.
95. Мишина С.И. «Говори мягко.. (пекинский вариант мягкой силы)» / С. Мишина // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2011. – № 3. – С. 19-27.
96. Мореходов М.А. Республика Корея – страны Африки / М. Мореходов // *Азия и Африка сегодня*. – 2013. – № 7. – С. 22.
97. Морозов В. Израиль и средиземноморская безопасность / В. Морозов. // *Международные процессы*. – № 3. – 2012. – С. 91- 97.
98. Мосаки Н.З. Финансы иракского Курдистана / Н. Мосаки // *Международная жизнь*. – 2014. – № 1. – С. 38-45.
99. Мосяков Д. В. АСЕАН на перепутье / Д. Мосяков // *Азия и Африка сегодня*. – 2009. – № 11. – С. 2-5.
- 26
100. Нейсбит Д. «Вертикальная» демократия в Китае / Д. Нейсбит // *Международные процессы*. – № 3. – 2009. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.intertrends.ru/archiv.htm
101. Нечитайло Д.А. «Аль-Каида» и «арабский мир» / Д. Нечитайло // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2012. – № 9. – С. 22-29.
102. Николаев С. Превентивная дипломатия для Центральной Азии // *Международная жизнь*. – 2009. – № 2. – С. 96-107.
103. Оганесян А. Вторая корейская: быть или не быть / А. Оганесян // *Международная жизнь*. – 2013. – № 7. – С. 24.
104. Окунева Л. «Левый поворот» и демократия в Латинской Америке / Л. Окунева // *Международные процессы*. – № 1. – 2009. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.intertrends.ru/archiv.htm
105. Паничкин Ю.Н. Пакистан-Афганистан. Беспокойная граница / Ю. Паничкин // *Азия и Африка сегодня*. – 2010. – № 3. – С. 12.
106. Пахалюк К. НАТО глазами практика / К. Пахалюк // *Международные процессы*. – № 1. – 2013. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.intertrends.ru/archiv.htm.
107. Пахомов А.А. Страны БРИКС в мировом «клубе инвесторов» / А. Пахомов // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2012. – № 4. – С. 16-24.
108. Петровский В. Россия, Китай и новая архитектура международной безопасности в АТР / В. Петровский // *Международная жизнь*. – 2013. – № 1. – С. 40.
109. Пономарев Н. Трансформация глобальной среды безопасности в зеркале рынков вооружений / Н. Пономарев // *Международные процессы*. – № 3. – 2012. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.intertrends.ru/archiv.htm

110. Пономарева Е. Балканы – зона перманентного кризиса? / Е. Пономарева // *Международная жизнь*. – 2010. – № 3. – С. 108-120.
111. Райков Ю. Южно-китайское море: зона сотрудничества или акватория конфликтов / Ю. Райков // *Международная жизнь*. – 2013. – № 6. – С. 38.
112. Раков А. Атлантический альянс в эпоху перемен / А. Раков // *Международные процессы*. – № 1. – 2013. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.intertrends.ru/archiv.htm
113. Ромашкина Н.П. Ракетно-космическая индустрия: возможности и угрозы / Н. Ромашкина // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2010. – № 3. – С. 2-12.
114. Рошин Г.Е. Африка и международная помощь / Г. Рошин // *Азия и Африка сегодня*. – 2012. – № 7. – С. 20.
115. Рязанцев С. Глобализация по-китайски: инвестиции, миграция, диаспора / С. Рязанцев // *Международные процессы*. – № 3. – 2012. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.intertrends.ru/archiv.htm
116. Саватеев А.Д. «Арабская весна»: симбиоз глобализации и исламских традиций / А. Саватеев // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2012. – № 2. – С. 7-14.
- 27
117. Садовская Л.М. Придеи ли мир в Кот-д-Ивуар / Л. Садовская // *Азия и Африка сегодня*. – 2012. – № 6. – С. 31.
118. Сафранчук И. Концепция «Новый шелковый путь» и политика США в «Большой Азии» / И. Сафранчук // *Международная жизнь*. – 2013. – № 7. – С. 43.
119. Свешникова Ю. Иранский атом: дойдет ли до войны? / Ю. Свешникова // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2013. – № 1
120. Семенов В. Венесуэла в новом веке: итоги и перспективы / В. Семенов // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2014. – № 5. – С. 73-82
121. Сергеев В.В. Двойственная политика пакистана / В. Сергеев // *Азия и Африка сегодня*. – 2010. – № 12. – С. 27.
122. Симония А. Мьянма: арена “большой игры” за политическое влияние в ЮВА // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2013. – № 10
123. Симония А.А. Мьянма – 2012: этноконфессиональный конфликт на Юго-Западе страны // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2013. – № 2. – С. 18-25.
124. Стегний П.В. Противостояние Израиль-Иран: региональные и глобальные риски / П. Стегний // *Азия и Африка сегодня*. – 2012. – № 8. – С. 13.
125. Стрельцов Д. Япония: новая парадигма безопасности в свете обострения территориального спора с Китаем / Д. Стрельцов // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2014. – № 1.
126. Сулейменов О. Ислам и демократия / О. Сулейменов // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2012. – № 6. – С. 62-68.
127. Толорая Г. Северокорейский фактор и укрепление позиций России в Азии / Толорая Г., Торкунов А. // *Международная жизнь*. – 2014. – № 3. – С. 70-86.
128. Устинов Е. Этноконфессиональный фактор и политика США в странах БСВ / Е. Устинов // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2013. – № 10
129. Устинов Е.И. Этноконфессиональный фактор дестабилизации на Ближнем Востоке / Е. Устинов // *Азия и Африка сегодня*. – 2013. – № 2. – С. 46.
130. Арапова Е.Я. Восточная Азия: в поисках интеграции / Е. Арапова // *Азия и Африка сегодня*. – 2010. – № 1. – С. 9.
131. Фаяд М. Палестина: еще один шаг к независимости / М. Фаяд // *Международная жизнь*. – 2014. – № 2. – С. 126-132.
132. Федоровский А. Возможности и проблемы регионального сотрудничества в Восточной Азии / А. Федоровский // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2010. – № 1. – С. 82-91.
133. Федорченко А. Межконфессиональные противоречия в Саудовской Аравии: шиитский вопрос» / А. Федорченко // *Международная жизнь*. – 2013. – № 6. – С. 65.
134. Филипов В.Р. Конфликт в Гвинее: факторы риска Арапова Е.Я. Восточная Азия: в поисках интеграции / В. Филипов // *Азия и Африка сегодня*. – 2011. – № 8. – С. 51.
- 28
135. Фитуни Л.Л. Ближний восток: технологии управления протестным потенциалом / Л. Фитуни // *Азия и Африка сегодня*. – 2011. – № 12. – С. 8.
136. Ходынская-Голенищева М.С. «Зимняя война» в Газе: расследование ООН / М.С. Ходынская-Голенищева // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2010. – № 11. – С. 27-35.
137. Худoley К. Корейский кризис и политика России / К. Худoley // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2014. – № 1. – С. 34-47.
138. Цветкова Н.А. Информационная война талибов : Вашингтон в обороне / Н. Цветкова // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2013. – № 1. – С. 10-18.

139. Цветкова Н.А. Информационная война талибов: Вашингтон в обороне / Н. Цветкова // Азия и Африка сегодня. – 2013. – № 1. – С. 10.
140. Шаклеин Т. Концепция безъядерного мира и реальности мировой политики / Т. Шаклеин // Международные процессы. – № 1. – 2013. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.intertrends.ru/archiv.htm
141. Шарко М. Корейская ядерная проблема: в поисках устойчивых решений / М. Шарко // Международная жизнь. – 2010. – № 1. – С. 149-159.
142. Шарко С. Центральная Азия как евразийский геополитический центр: новые возможности или иллюзии / М. Шарко // Международная жизнь. – 2013. – № 10. – С. 66.
143. Шарова А.Ю. ЕЭС стран Персидского залива / А. Шарова // Азия и Африка сегодня. – 2013. – № 2. – С. 33.
144. Шафраник Ю. Ирак: ключевое звено энергетического “солнечного сплетения” мира / Ю. Шафраник // Международная жизнь. – 2010. – № 1. – С. 19-27.
145. Шубин В.Г. Африка и война в Ливии / В. Шубин // Азия и Африка сегодня. – 2013. – № 2. – С. 11.
146. Шубин В.Г. Зимбабве. Кризис преодолен? / В. Шубин // Азия и Африка сегодня. – 2012. – № 5. – С. 21.
147. Юрлов Ф.Н. Индия: ядерная энергетика и геополитика / Юрлов Ф. // Азия и Африка сегодня. – 2013. – № 11. – С. 2.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Foreign Policy <http://www.foreignpolicy.com/>
 Internationale Politik <http://www.germany.org.ru/>
 Pro et Contra <http://www.carnegie.ru/ru/pubs/procontra/>
 The Economist <http://www.economist.com/>
 World Politics http://www.muse.jhu.edu/journals/world_politics/